

ובחרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן
האור החיים הק' זיע"א

בס"ד, גליון קפ"ח, פרשת ויחי תשפ"ג

שלחן שבת עם האור החיים

טירחת קבורת יעקב חסד של אמת או לקבלת גמול 'שכם'

יקברוהו במצרים ביקש שיעשה בתורת חסד של אמת, בלא קבלת גמול, ועל זה בלבד השביע את יוסף. אך מלבד זאת ביקש ממנו בקשה נוספת, שיטרח ויקברוהו במערת המכפלה במקום קבורת אבותיו, ועל כך נתן לו את שכם בשכרו.

'ועשית' תוספת וא"ו ולשון עבר

ב. בדרך נוספת יש לבאר, על פי מה שיש לדקדק עוד בלשון הפסוק שאמר לו 'ועשית עמדי', ויש להבין מדוע הוסיף 'וא"ו' בתיבת 'ועשית', שמשמע שאין זה תחילת דבריו, וביקש ממנו כבר משהו, ועתה הוא מוסיף ומבקש שיעשה עמו עוד חסד. וכן יש להבין מדוע אמר לשון 'ועשית' שהוא לשון עבר, ולא אמר 'ותעשה עמדי'.

החסד שעשה עמו י"ז שנה היא של אמת

ונראה שכוונת יעקב בזה היתה לבקש מיוסף, שכל החסד שעשה עמו יוסף במשך שבע עשרה השנים שהיה במצרים, שזן וכלכל אותו ואת כל ביתו ודאג לכל מחסורו, כל זה ישאר בגדר חסד של אמת, בלא תקוה לקבל על כך גמול, ולכך אמר 'ועשית עמדי', בתוספת וא"ו, ובלשון עבר, לפי שכוונתו לבקש, שמלבד החסד שכבר עשה עמו במשך כל זמן שהותו במצרים, יוסיף להיטיב עמו ולהחשיב חסד זה שעשה בעבר כחסד של אמת.

'שכם' רק עבור הקבורה

והטעם שביקש זאת יעקב הוא משום שרצה לתת ליוסף את שכם במתנה על כך שיטרח בקבורתו, ואילו יחשוב יוסף שמגיע לו גמול על מה שטרח למענו במשך שבע עשרה השנים שהיה יעקב במצרים, יסבור יוסף שמתנת העיר שכם היא כשכר על טירחא זו, ולא על הטירחא בקבורתו, ולכך ביקש יעקב מיוסף שהחסד שעשה עמו כבר יהא חסד של אמת, ועל החסד שמבקש ממנו שיעשה בהמשך, והוא הטירחא בקבורתו, על זה יתן לו את שכם.

שבועה על הטבה של חבירו אין לה התרה

ומה שהוצרך יעקב להדגיש ולוודא שמתנת שכם היא רק עבור הקבורה ולא על החסד שעשה עמו בזמן שהותו במצרים, הוא משום שרצה שלא יוכל יוסף להתיר את השבועה שנשבע לו להתעסק בקבורתו, וכיון שנדרר ושבועה שנעשו על דעת חבירו עבור טובה שעשה עמו אין לו התרה לעולם (ראה ר"ן נדרים סה, א ד"ה והיכא), לכך אמר יעקב ליוסף כבר בשעת השבועה שנתן לו את שכם במתנה, ובעבור הטבה זו מבקש שישבע לו, ועל ידי זה לא תהא התרה לשבועתו.

ואף שבפרשה זו לא הוזכר בפירוש ענין נתינת שכם, מכל מקום ענין זה נתפרש בפרשה שלאחר מכן, במה שאמר יעקב ליוסף 'ואני נתתי לך שכם', ודבריו אלו מגלים שנתן לו כבר בעבר, ומסתבר שהיה זה בשעה שביקש ממנו להתעסק בקבורתו, וכדי שלא יוכל להתיר את השבועה.

וְעִשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאֱמֶת אֶל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם (מז, כט).

חסד של אמת בלא קבלת גמול

כשביקש יעקב אבינו מיוסף בנו שישבע לו שכשיבא זמן מיתתו יעשה עמו חסד ויקברנו במערת המכפלה במקום קבורת אבותיו ולא בארץ מצרים, ביקש ממנו בלשון זו 'ועשית עמדי חסד ואמת'. ושאלו במדרש, וכי יש חסד של שקר, שאינו של אמת. ופירושו, שחסד שעושים עם המתים קרוי חסד של אמת, לפי שהעושהו אינו מצפה לגמול מהמקבל, שהרי המקבל כבר מת.

נתינת שכם עבור הקבורה

ויש להקשות על פירוש זה, שהלא כשבירך יעקב קודם מותו את יוסף ואת בניו, אמר ליוסף (בראשית מוח, כב) 'וְאָנֹכִי נֹתֵן לְךָ שְׂכָם אֶחָד עַל אֶחְזִיקָה', ופירש רש"י, שנתן לו את העיר שכם יתר על הנחלה שקיבלו שאר אחיו, כשכר על מה שיטרח בקבורתו. ואם כן מדוע קרא יעקב לחסד שמבקש מיוסף 'חסד של אמת', והלא הוא נתן על זה גמול.

'נתתי' לשון עבר

ואין לומר שבשעה שביקש יעקב מיוסף שיטרח בקבורתו לא סבר עדיין לתת לו את שכם כגמול על זה, שהרי בשעת ברכתו אמר 'ואני נתתי לך' בלשון עבר, משמע שכבר נתן לו את שכם בשעה שביקש ממנו שיטרח בקבורתו, ואף אם לא אמר זאת לו בפירוש, מכל מקום הרי היה כבר בדעתו של יעקב ליתן לו, שאם לא כן לא שייך לומר 'נתתי' בלשון עבר, ומדוע אם כן אמר ליוסף שמבקש שיעשה עמו חסד של אמת.

ונראה לבאר בשני דרכים:

אל תקברני במצרים - של אמת, שכם על הקבורה בארץ ישראל

א. על פי מה שיש לדקדק בלשון הפסוקים שמתחילה אמר 'אל נא תקברני במצרים' ולאחר מכן אמר 'ושכבתי עם אבתי ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם', וקשה, שהרי הקבורה היא רק לאחר שישכב עם אבותיו וימות, ומדוע הקדים לומר 'אל נא תקברני במצרים' לפני שאמר 'ושכבתי עם אבותי'.

אלא נראה שכוונת יעקב לבקש מיוסף שתי בקשות, הראשונה, שלא יקברוהו במצרים, והשנייה, שיקברנו בקבורת אבותיו במערת המכפלה אשר בחברון, ולכך הפריד ביניהם בהזכירו את המיתה לאחר הבקשה הראשונה.

ולפי זה יש לומר, שאת הבקשה הראשונה שלא

אור הישועות

ישועות, סיפורים ועובדות נפלאים
בזכות רבינו

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו לפקס: 077-4702681

או למייל המערכת p0774702681@gmail.com

סידור מלא לחתונה

לקראת השמחה השרויה במעונך, אך אין לך כלל סיבה לדאגה. הכסף המיועד לחתונה מוכן ומזומן בבית פלוני אלמוני. עליך רק לגשת אל ביתו ולקחת את שלך. כי הרי שלך לפניך---

וייקץ והנה חלום. בטוח היה ר' העשיל כי אין זה אלא חלום וורוד מהרהורי ליבו שחשב ביום. בתחילה סבר שלא לספר דבר לאיש בעולם. אך בקומו בבוקר נפלט הסיפור מפיו לאוזני זוגתו שהיתה צדקת גדושה תמימות ויראת שמים, ענוות צדק ויעלת חן.

נו, מה אתה חושב לעשות בנידון? - שאלה הרעייה המסורה. כלום! - כחכח ר' העשיל בגרונו. וכי מה עליי לעשות? - הרי אם אספר את דבר החלום לאותו יהודי, הוא יצחק ממני מלוא פיו ויאמר לי בדחילו ורחימו: 'חלמא טבא חזיתא!' שלוש פעמים ותו לא?!

בכל זאת, אמרה זוגתו הצדקנית, עליך לעשות השתדלות מה בענין. אם נגלה אליך הצדיק בעל האור החיים הקדוש שאתה מקפיד ללמוד תורתו בכל ליל שבת, אין זה דבר של מה בכך. בוודאי יש דברים בגו.

היא לא הרפתה, ובקשה שבלכתו היום למשמרתו בפרשבורג, שבבקשה ישנה כיוונו ויקיף את מסלול הליכתו לעבר רחוב הר"ן בשכונה שם התגורר אותו יהודי המחזיק בכספי החתונה לפי דברי החלום...

קשה היה לר' יהושע העשיל לסרב לדבריה שיצאו מלב טהור ומאמין בכל עוז בכח הצדיקים. הוא החליט אפוא לעשות השתדלות כדבריה ולסור לכיוון ביתו של הלה. שם יראה כבר מה לעשות והאם יש טעם להתדפק בביתו ולהרצות לו דברי חלומות שלא מעלים ולא מורידים.

כאמור, חדי העין שמו לב לשינוי מסלולו באותו בוקר. אילו היו עוקבים אחריו, היו נחשפים להמשך סיפור הפלא שאירע באותו יום.

בהגיעו סמוך לבית אותו יהודי, שם לב ר' יהושע העשיל שהלה עומד בפתח הבית כשגבו מופנה אל הרחוב ומתעסק בדבר מה ליד הפתח.

בתחושת אי נעימות הוא המשיך בדרכו ולא אזר אומץ לגשת אליו, אלא שלאחר רגע הוא שומע לפתע את קולו של היהודי הקורא לו: 'ר' העשיל! ר' העשיל! בוא בבקשה, אני מחפש בדיוק אותך.'

הוא שב על עקבותיו וניגש אליו. 'יש לי בשבילך סכום כסף עבור החתונה של בתך' - כך היהודי כבדרך אגב, כמו לא הנחית עליו כרגע רעם של הפתעה. אך האמת, ר' העשיל לא כל כך הופתע. האור החיים הקדוש גילה לו כבר את הסוד אמש בחלום הלילה, והיה לנס.

והיה הסבא מפטיר תמיד, אומרים הנכדים, כי היה לו בשפע לכל הוצאות החתונה. כולל מתנות לחתן...

הגה"ח רבי יהושע העשיל פרנקיל תאומים ז"ל, היה מאנשי היישוב הישן בירושלים של מעלה. יהודי חסידי, מחסידי ברסלב, עם טעם של פעם וחן נסוך על פניו האומרות עדן ואצילות דקדושה.

מתגורר היה בשכונת שערי חסד, שכונה מלאה חכמים וסופרים, ומכהן במשרת מנהל רוחני בישיבת פרשבורג המעטירה.

דרי הרחוב מכירים היו בעל פה את מסלולו היומי מדי בוקר בבוקרו. יוצא היה מביתו ופונה לעבר שוק מחנה יהודה, שם היה עולה על אוטובוס קו 11 בדרכו לישיבת פרשבורג.

באותו בוקר בו מתרחש סיפורנו, שמו לב חדי עין לשינוי המפתיע במסלולו היומי. ביוצאו מביתו, פנה ר' יהושע העשיל אל הכיוון ההפוך לגמרי ואין איש יודע אתו עד מה. נכדיו שליט"א, הצועדים בעקבותיו בדרך התורה והחסידות, מספרים למערכת 'ובחרת בחיים' את פשרו של דבר.

הכל מתחיל עם סדר לימוד באור החיים הקדוש בכל ליל שבת, אותו קיבל על עצמו רבי יהושע העשיל ועמד על כך בהקפדה יתירה. הלימוד היה מתקיים בהשתתפות קהל חסידים ואנשי מעשה, דמויות הוד מכל הסביבה. אנו זוכרים למשל את ר' ישעיהו פרידמן מחשובי חסידי בעלזא שהיה משתתף בשיעור ועוד כמה וכמה יהודים בעלי שיעור קומה. לא היו לו לר' יהושע העשיל חיים קלים כלל. למרבה הצער נולדו לו כשלושה ילדים עם בעיות רפואיות קשות. עם צרה זו התמודד זמן רב עד שבעוונותינו המרובים כלתה הרעה ונפטרו מהעולם טרם עת.

כך יצא, כי בהגיעו לפרק האיש מקדש את בתו וזכה לשדכה עם בחור ירא שמים כליל המעלות, לא נותרה בידו פרוטה לפרוטה מכל חסכונוותיו בכל השנים. ההוצאות הגדולות שהיו כרוכות בטיפולים הרפואיים רוששו אותו לגמרי עד כי לא יכול היה לחשוב על ההכנות לחתונת בתו המתקרבת והולכת.

חלפו כך שבועות, והצטברו לחודשים, ועדיין אין הישועה נראית כלל באופק. ר' יהושע העשיל אינו מוצא עצה בעצמו ומתהלך בדאגה יתירה.

לילה אחד, בשוכבו על משכבו, אירע לפתע הסיפור המפתיע. בחלומו, והנה רואה הוא כעין ווילון נפתח מולו. מבעד לפתח שנוצר בוויילון נראה רבינו חיים בן עטר - בעל האור החיים הקדוש שאת מימיו היה שותה בצמא בקביעות מדי שבת בשבתו - ופניו הקדושות מאירות ומסבירות פנים---

האור החיים הקדוש פונה אליו בחלום ואומר לו: 'יהושע העשיל! מה לך להיות מודאג? אמנם הנך עומד לפני חתונת בתך ועליך להשיג סכומים גדולים מאוד

באור ההלכה

נידון הלכתי מרתק במשנת רבינו האור החיים

עיתונאי הניח בכביש מזוודה ובתוכה שעון כדי לבדוק את עירנות המשטרה וגרם לאדם להפסיד את טיסתו

אך נראה שלמעשה אף לפי דברי המאירי חייב בדיני שמים, למרות שהתכוון לטובה, כי לא היה לעיתונאי רשות לעשות ניסויים כאלו על חשבון תושבי העיר, ועל חשבון אנשי הבטחון, מבלי רשות מבית דין, ועיתונאי זה נטל עטרה לראשו מבלי לקבל היתר על כך. ולכן דינו כפושע, וודאי חייב בדיני שמים. ויתירה מזו, אם הבית דין ימצא לנכון שיש במעשה זה הפקרות בבחינת איש הישר בעיניו יעשה, יש גם לקונסו בדיני אדם, ולחייבו לשלם את ההפסד של הכרטיס, ואת שאר ההפסדים שנגרמו לציבור. ויעוין במש"כ לעיל בדף ל ע"א לגבי שיפץ מהמורות, שאפילו לתקן את רשות הרבים, בלי רשות, אסור, וכל שכן בנידון זה.

אם התברר שיצא תועלת ממעשיו

במשווקי חמד (בבא קמא דף נו עמוד א) ציין בזה עוד מה שיש לדון, מה הדין אם באמת התברר שיצא תועלת גדולה ממעשיו של העיתונאי, דהיינו שהתברר שהמשטרה לא היתה ערוכה לכאלה מקרים, ועל ידי התרגיל שהוא ערך, המשטרה הפיקה לקחים, וכך תוכל לטפל במקרים כאלה בעתיד. ויתכן שהדבר דומה למה שאמר יוסף הצדיק לשבטי י-ה אתם חשבתם עלי רעה והאלוקים חשבה לטובה, למען עשה כיום הזה להחיות עם רב (בראשית נ, כ). וכתב באור החיים הקדוש שהרי זה דומה למתכוון להשקות חבירו כוס מות, והשקהו כוס יין, שאינו מתחייב כלום, והרי הם זכאים אף בדיני שמים. והקשו העולם על דברי האור החיים הרי בנתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, צריך כפרה כמבואר בנזיר (דף כג ע"א). וחדש בבית יצחק (יו"ד ח"א סימן ח אות ז) שדוקא בנתכוון לעבירה ועשה דבר רשות, חייב בדיני שמים, משא"כ כשביעבד עשה מצוה, פטור לגמרי ואין צריך כפרה, יעו"ש. ואם כן אף בנידוננו, אם התברר שעשה מצוה, אולי לא צריך כפרה כלל, למרות שהוא נהג שלא כדיו, וצ"ע. ובכל זאת, מאחר והפסידו ממון רב לנוסע, והתועלת היא לציבור, מסתבר שחייב בדיני שמים.

ויאמר אלהם יוסף אל תיראו... ואתם חשבתם עלי רעה, אלקים חשבה לטבה (ג, כ).

שאלה מעניינת הגיעה לשולחנם של הפוסקים, עיתונאי אחד הניח בכביש ראשי, מזוודה ובתוכה שעון מתקת וחוטי מתכת בולטים החוצה. הוא עשה זאת כדי לבדוק את עירנות המשטרה, ולצלם את התנהגותה. עקב החשד הצפוי, המשטרה חסמה את הכביש למשך שעה, ואחד הנוסעים אחר את הטיסה לארה"ב, והפסיד את הכרטיס. האם העיתונאי חייב לפצותו לפי דין תורה?

הכריעו בשאלה האחרונים כדלהלן: הדבר פשוט שהעיתונאי פטור מדיני אדם, שהרי הוא לא הזיק בידיים, אלא רק בדרך גרמא, והמזיק בגרמא פטור מדיני אדם וחייב רק בדיני שמים. מה שיש לדון הוא האם בנידוננו הוא חייב בדיני שמים. והנה נאמר בבבא קמא דף נו ע"א אמר מר: הכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה. הכי דמי... רב אשי אמר: טמון אתמר, משום דשויה טמון באש... ולרב אשי דאמר נמי טמון איתמר, מהו דתימא: אנה כסויי כסיתה ניהלך, ובדיני שמים נמי לא ליחייב, קמ"ל, יעו"ש.

והנה נחלקו הראשונים מה הדין כאשר המכסה התכוון לטובה, בתוס' (ד"ה כסויי כסיתה) כתבו דאפילו במתכוין לטובה, שלא ימהר לשרוף, ויוכל להציל בעל הבית בתוך כך, מ"מ בדיני שמים חייב דאיבעי ליה לאזהורי ולאסוקי אדעתיה שלא יבא לו הפסד בכך, עכ"ד.

אמנם הרא"ה (הו"ד בשטמ"ק שם) חולק על התוס', וס"ל שבאמת רק אם היתה לו כוונה להזיק חייב בדיני שמים, אבל אם היתה כוונתו רק להציל את הדבר שנשרף, אפילו לצאת יד"ש פטור.

ולכאורה לפי דברי התוס', למרות שבנידוננו העיתונאי טוען שהתכוון לטובה, מכל מקום חייב הוא בדיני שמים, מפני שהוא היה צריך לחשוב שאולי יהיו אנשים שינזקו מהתרגיל שהוא עשה, שהדבר שכיח שיהיו אנשים שמאוד ממהרים, ויכולים להפסיד זמן יקר וכסף רב מאיחורים כגון אלו. משא"כ לפי שיטת הרא"ה, יש מקום לומר שמכיון שהתכוון לטובה, יהיה פטור מדיני שמים.

חידה שבועית:

מה מבאר רבינו מדוע הוצרך יעקב להדגיש ולוודא שמתנת שכם היא רק עבור הקבורה ולא על החסד?

פתרונות יש לשלוח עד יום רביעי הקרוב לכתובת מייל: p0774702681@gmail.com או לפקס: 077-4702681

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון אור החיים והפרשה. 3. התשובה צריכה להיות מתוך דברי האור החיים הק' המובאים במאמר שבדין הגליון.

בין שולחי התשובות תערוך הגרלה על הספר 'פניני אור החיים'.

ליקוט פניני חיים מתורתו של בעל האור החיים זצ"ל, ערוכים וסדורים לפי נושאים ועניינים, וכן פרקים מתולדותיו.

דבקים בתורת ה'אור החיים'

ליקוט נפלא מתורתו של רבינו האור החיים ז"ע
קטעים מותאמים לענייני של יום על פי סדר השנה
מעשיות מחיי והליכות רבינו אור החיים
מדור שבחי חיים

חידושים והנהגות להלכה
דברי הדרכה ומוסר
מצוות מותרות"ג במשנת רבינו

מארים
את הנשמה

מוקד הזמנות 1800-22-55-66

להשיג בתנויות הספרים המובחרות

שבחי חיים

שבחים שנאמרו ע"י צדיקי הדורות על רבינו אור החיים
ובמעלת לימוד מתוך ספר האור החיים הק'

פנים' הנ"ל מבין כתלי בית הכנסת, ולא זו בלבד אלא שלא נח ולא שקט עד שהובטח לו כי יועבר הלה ממשרתו כמלמד דרדקי.
(על פי מה שסיפר הרה"ח רבי אברהם איסקולסקי ז"ל)

נפש כל חי נְכַסְפָת לִסְפֵר אֹר הַחַיִּים קְדוֹשׁ

'אֲשֶׁר נְכַסְפָה נֶפֶשׁ כָּל חַי לְהַסְפֵר הַקְדוֹשׁ הַזֶּה אֲשֶׁר אֵינוּ בְנִמְצָא כָּלֵל, וְמִי לֹא יִרְצֶה לְהַאִיר נַפְשׁוֹ בְּאֹר הַחַיִּים קְדוֹשׁ'.
(הרה"ק מסאטמר זי"ע בהסכמתו למהדורה חדשה של הספר 'חפץ ה')

מזכך הנפש

הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע היה אומר:
"אמירת הזוהר הק' בכל יום, אף כי לא ידע מה הוא אומר, עכ"ז אמירת הזוה"ק מזכך הנשמה, וכן הלימוד אוה"ח הק' מזכך הנפש".
(אור ישרים עמ' פא)

לא הניח לערוך ברית מילה עד שיסולק מי שזולזל בכבודו של רבנו

בימי שהותו של הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל במינסק, הוזמן לשמש כסנדק בברית מילה של אחד מילדי העיירה. בעת התאסף הקהל לעריכת הברית נכח במקום יהודי שמשרתו היתה מלמד דרדקי, ובראותו כי בושש הקהל מלבוא וברית המילה טרם החלה, אמר בלבו אדהכי והכי אטול לידי ספר ואעיין בו קמעא, והנה נתגלגל לידי הספר 'חפץ ה' שחבר רבנו ה'אור החיים' הקדוש.

פתח המלמד את הספר והחל מעלעל בו ארוכות וקצרות, לפתע נתקלו עיניו במה שכתב רבנו בהקדמתו לספרו הנ"ל, כי מזוהר הוא את מי שאינו עוסק בתורה לשמה לבלתי יהין להגות בספרו, ראה המלמד ותמה ואף לא כבש את פליאתו בליבו ובזחיות הדעת הפטיר כי 'הלא אין קדוש הספר יותר מן החומש, ואף על לימוד החומש לא הזהרו שלא ללמדו מי שאינו עוסק בתורה לשמה'.

עודו מדבר ודמותו הקורנת של הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל נראתה בפתח בית הכנסת בבואו לברית המילה, נשען המלמד על בינתו ובלי מחשבה יתרה נגש אל הגאון רבי חיים, הראה לו את ההקדמה שכתב רבנו ובהעמידו פני תם היודע לשאול שאלו 'וכי קדוש הוא זה הספר מן החומש?', רבי חיים לא טרח לענות על שאלתו האווילית כי אם פנה אל הקרואים שנכחו בבית הכנסת באמרו כי לא יוכל לגשת לערוך את ברית המילה עד שיושלך ה'עז

ענו אחריו מקודש

שח הרה"ק הישועות משה מויזניץ זי"ע: פחד ורעדה נופלים עלינו בהתבונן בגדלותו של ה'אור החיים' הק', אף שסך שנות חייו עלי אדמות היה מועט [בן מ"ח היה בהסתלקותו].

א וודאי! ימי חייו, מקטנותו ואילך היו כולם חטיבה אחת של עבודת ד' ויראת שמים.

לא לחינם מכונה ה'אור החיים' בתואר הנלווה - הקדוש, כינוי אשר שגור בפי כלל ישראל בכל הדורות עליו ועל צדיקים נוספים, כגון: האר"י הק', האלשיך הק', השל"ה הק', הבעש"ט הק', היהודי הק'... אף על פי שכל גדולי ישראל קדושים, נראה לי שספריהם של קדושים אלו מעוררים יותר את האדם, די קלאפן בעסער אין קאפ אריין...

(ליש"ק פנחס תשמ"ט, שווייץ)

הזוכה בספר "פניני אור החיים"

פרשת האזינו:
ה' יעקב גולדנברג
מקרית יואל מונרו.

לימוד ושינון בתורתו של האור החיים הק'

על מנת לעודד את הלימוד וההכנה בפירוש הקדוש יוצאין מכון 'לאור באור החיים' במיזם שבועי של מבחן שבועי נושא פרסים שיערך בעזרת ה' מידי מוצש"ק בשעה 22:00 בקו טלפון ייחודי מבית פון קליק.

או איך משתתפים:

מחייגים במוצ"ש לקו הטלפון: **09-3750181**
מקיימים את קוד החידון: 12972 ומצטרפים לחידון.

המשתתף שיגלה את הבקיאות המרשימה ביותר יקבל ב"ה שי מיוחד.

חייגו:
073-2951871

להאזנה לשיעורי הגאון
רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מחברים לחיים

תורמים סטים ורואים ישועה

לפרטים: 02-8043333